

EDWARD HERTZ-SKOWROŃSKI

ur. 1920; Sanok

Miejsce i czas wydarzeń	Izrael, współczesność
Słowa kluczowe	projekt W poszukiwaniu Lubliniaków, projekt W poszukiwaniu Lubliniaków. Izrael 2006, relacje polsko-niemieckie, wspomnienia

Wpływ przeżyć wojennych na późniejsze życie

W obozie była ciężka robota, ciężko pracowaliśmy... do kamieni, do tego, do budowy dróg... brali nas tak jak tego. W Gross-Rosen było bardzo ciężko, bardzo ciężko. Ja nie wiem [jak sobie poradziłem]. Ja nie jadłem dużo, zawsze byłem tego, to mniej to [na mnie] wpływało. Jak ludzie byli głodni, to zawsze znaleźli jakąś trawę, coś... Nie wiem jak, nie wiem, naprawdę nie wiem jak sobie radziłem, że zawsze jakoś wyszło.

[Te wspomnienia z obozu] wracają czasem, tak. Śni mi się coś i jestem tam, to jestem prawie zgubiony. Śni się, że gonią mnie, że biją, że stoimy przed nimi, że Niemcy stoją i biją... stale ci się coś zdaje, co widziałeś, co byłeś. Nie zawsze ty jesteś tam, ale ty widzisz to.

Nie, niedużo opowiadałem [innym o swoich przeżyciach]. Ale opowiadałem. To wszyscy wiedzą, każdy z nich odczuwał to [samo]. To znaczy ja jestem w Komitecie Organizacji Byłych Więźniów Obozów Koncentracyjnych.

Nie. Ja nie mogę stwierdzić, że [zrealizowałem swoje marzenia]. Ja nie mogłem studiować. Chciałem... Byłem u wszystkich lekarzy. Brat mój chciał wziąć mnie, żebym ja dalej coś robił. Po tym tyfusie nie idzie. Nie idzie. Po prostu ja zapominam. Są rzeczy, że ja doprawdy nie mogę nic. Nie idzie.

Nie. Niemcom nie przebaczyłem. Nie. Niemcy są... Nie mogę powiedzieć, ja pracowałem u Niemców, ale ta nienawiść została. Nie mogę przebaczyć za rodziców, za te męki, co ja ich widziałem, jak to się dzieje. To nie tylko obóz koncentracyjny. No, tam w Lublinie, jak zabijali.

[Czy jestem] szczęśliwy? Ciężko powiedzieć. Szczęście... Jak się myśli o rodzicach, o najbliższych, to ciężko. Tak w życiu, w Izraelu, dobrze mi. Dobrze mi. Mam znajomych, mam krewnych. Ja jestem u siebie, czuję, że jestem u siebie. To jest mój kraj i ja muszę zrobić wszystko, co mogę tylko, żeby było dobrze.

Data i miejsce nagrania	2006-12-25, Hajfa
Rozmawiał/a	Tomasz Czajkowski
Transkrypcja	Paweł Iwanina
Redakcja	Maria Radek
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"